

Od Redakcji

Niniejszy zeszyt „Terminusa” w całości poświęcony został problematyce czasu w tekstach dawnych literatur romańskich. Prezentujemy osiem artykułów, które zakresem chronologicznym obejmują sześć stuleci, od XII do XVII wieku. Ich autorzy poddali namysłowi rozmaite aspekty związane z czasem: raz jest to fenomen oczekiwania – na ukochaną, na zapowiadanego rycerza, na miłość żony, na możliwość oddania się pracy twórczej w realiach wymagającej codzienności etc. – innym razem temat dotyczy idei czasu ludzkiego przeciwstawianego wieczności, zagadnień chronologii i datowania utworów literackich, stosunku do przeszłości i czasu minionego albo dyscypliny czasowej na monarszym dworze.

Aż sześć spośród ośmiu prezentowanych artykułów dotyczy utworów średniowiecznych. Katarzyna Dybeł zaprezentowała studium motywu wyczekiwanego rycerza (*le chevalier desirré*) w dwóch starofrancuskich powieściach Okrągłego Stołu: *Lancelocie Chrétiena de Troyes* (ok. 1177–1181) oraz *Poszukiwaniu Świętego Graala* – anonimowej powieści prozą z pierwszej połowy XIII wieku.

Joanna Gorecka-Kalita zajęła się z kolei złożonością i oryginalnością refleksji nad czasem w *Tristanie* Thomasa z Anglii, a także jej powiązaniem z koncepcją św. Augustyna, który ideę czasu ludzkiego przeciwstawiał wieczności. Autorka zwróciła uwagę na podwójną czasowość zawartą w narracji *Tristana*: jedną, równocześnie linearną i subiektywną, zmierzającą nieuchronnie ku śmierci, drugą wprowadzającą wymiar wieczności przez ideał miłości, reprezentowany przez złoty pierścień, którego rola wykracza poza funkcję symboliczną.

Alicja Bańczyk przeanalizowała znaczenie odniesień do przeszłości zawartych w *Opisaniu świata* napisanym w XIII wieku przez Marca Polo, weneckiego odkrywcę i kupca podróżującego po Azji,

którego wspomnienia spisał Rustichiello da Pisa. Autorka skupiła uwagę na roli, jaką czas przeszły odgrywa w tym dziele, i wyróżniła kilka perspektyw dla odniesień do przeszłości. Funkcją niektórych z nich było pokazanie, jak rządy wielkiego chana Kubilaja zmieniły obraz Azji, i podkreślenie rozwoju cywilizacyjnego związanego z ekspansją imperium Mongołów.

Wraz z artykułem Aleksandry Urbaniak przechodzimy na chwilę do analiz liryki. Autorka prześledziła bowiem warianty motywu czasu w poezji miłosnej trzynastowiecznego poety Chiara Davanzatiego, próbując odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób leksem *tempo* współuczestniczy w konstrukcji miłosnego dyskursu dworskiego.

Z kolei Michał Sawczuk-Szadkowski przyjrzał się problemom chronologii *Roman de Flamenca* w dwóch aspektach: datowania tekstu i datowania czasu akcji, przeprowadzając wnikliwą analizę koncepcji badawczych. Z chronologicznych rozważań wyłonił się ponadto problem interpretacyjny związany z różnymi spojrzeniami na omawiany utwór – jako na aktualny tekst obyczajowy bądź jako na dzieło o charakterze historycznym.

Artykuł Joanny Augustyn *Czekając na „własny pokój”*. *Skarga Krystyny de Pizan* w *Wizji Krystyny jako głos w historii kobiet* zamyka tę część studiów, które dotyczą utworów przynależących jeszcze do średniowiecza. Autorka poświęciła swój tekst piętnastowiecznej prozatorskiej *Wizji Krystyny*, w której Krystyna de Pizan z utęsknieniem wyczekuje na chwilę twórczego pisania, podczas gdy na przeszkodzie stają zmagania z trudnościami dnia codziennego oraz ograniczenia nakładane przez społeczeństwo na kobiety.

Wraz z dwoma ostatnimi artykułami wchodzimy w okres wczesnej nowożytności. Dariusz Krawczyk drobniaczowo opisał koncepcję rygorystycznej organizacji dnia na dworze Henryka III z Nawarry (przyszłego króla Francji Henryka IV) przedstawionej przez Philippe’a Duplessis-Mornaya w parenetycznym dziele *Advis donné au Roy de Navarre sur le reglement de sa façon de vivre* (1583). Dobrze zorganizowany dzień królewski miałby być najpewniejszym dowodem, że władca będzie wiarygodnym przywódcą europejskich protestantów i potencjalnie także następcą tronu Francji.

Z kolei Monika Kulesza poświęciła artykuł dwóm siedemnastowiecznym powieściom o niekochanych mężach: *Księżnej de Clèves* (1678) autorstwa pani de Lafayette oraz *Hrabiemu d’Amboise* (1689) pióra Catherine Bernard. Autorka przez pryzmat pojęć takich jak czas, czekanie i cierpliwość przyjrzała się uczuciom i postępowaniu niekochanych mężów, stawiając ponadto pytanie o wizję ludzkiej natury, która wyłania się z analiz postaci niekochanego męża.

Magdalena Ryszka-Kurczab